

Slovo k vedoucímu

Dostáváš do ruky soubor námětů pro činnost s oddílem, s dětmi, mezi nimiž jsou i ty se specifickými vzdělávacími potřebami. Vznikl z dění a zkušeností v Pionýru a je výsledkem úsilí hledat nové směry naší práce. Podporu pro tuto snahu jsme našli u Evropského sociálního fondu.

Pro tento výchovný program je příznačných několik rysů. Snaží se být **celistvý, ale ne uzavřený** – je souborem námětů, které mohou být použity jako celek i částečně zapracovány do vlastního plánu činnosti.

Je i tvárný – poskytuje možnosti k využití regionálních prvků a podmínek i tradic oddílu a skupiny. Vybízí k tvořivosti, samostatnosti a aktivitě.

Cílem autorů také je, aby byl **všestranný**. Proto nabízí náměty pro děti s různými zájmy, dovednostmi, ale také pro odlišná roční období, velikost oddílů a věk dětí.

Program **je také spravedlivý** – zapojit se mohou všechny oddíly, nezáleží na míře předchozích zkušeností a znalostí. Rozhodující je jejich společné získávání.

Důraz a významný prostor je současně vytvořen pro **zapojení dětí**, jež nesmějí být pouhými hráči, ale také (přiměřeně věku) spolutvůrci.

Celý program je proto řešen s ohledem na **věkové zvláštnosti dětí** – a tudíž i členěn na části:

- nejmladší – Mláďátka + Zvířátka
- mladší školní věk – Putování se psem
- starší školní věk – Tajemství staré truhly
- 15+ – Osmá planeta

Více o programech na druhé straně.

Ty mohou být dále děleny, aby byly jednotlivým věkovým skupinám co nejbližší.

Pro každou kategorii však bezvýtku platí:

- Nevedeš hotové osobnosti, ale pomáháš je vytvářet.
- Váš oddíl není nikdy úplně stmelý kolektiv, ale ty i děti jej postupně tvoříte a obnovujete (nevyvíjí-li se, posléze zaniká).
- Plnění podmínek a úloh není cílem tvé práce s dětmi, ale pomůckou – má vést k poznání, k rozvoji, k uspokojování zájmů.

Tyto zásady jsou (obecně) platné, ale ty si je připomeň vždy, když se práce nebude dařit podle (tvých) představ.

Soubor námětů také pamatuje na **individuální zvláštnosti**. Staví děti se specifickými vzdělávacími potřebami (ať už jde o dyslektiky, děti hyperaktivní, sociálně vyloučené či výrazně talentované atd.) na roveň všem ostatním. Usiluje o jejich zapojení do běžné činnosti způsobem, který jejich (domnělá) oslabení postupně překonává.

Je **pestrý** – přes vzájemné prolínání – je zřetelně rozdělen na pět oblastí (označených barvou):

- Člověk a společnost – modrá
- Příroda – zelená
- Sport – červená
- Umění – tyrkysová.
- Technika – žlutá

Naše výchovné programy nejsou prostým souhrnem úkolů ke splnění – právě naopak, jsou různorodou nabídkou zajímavé oddílové činnosti. Soubory je potřebné stále dotvářet a pracovat s nimi tak, aby byly životaschopnými. Proto se rádi necháme inspirovat vašimi dobrými i špatnými zkušenostmi.

Přejeme tobě i tvému oddílu mnoho podařených schůzek.
Realizační tým Klíčení

Dobrodružství na míru

Spolu s tím, jak děti rostou, proměňuje se i soubor námětů pro činnost s oddílem.

Mládátka a Zvířátka jsou souhrnem námětů pro činnost a jsou určena pro nejmladší věkovou kategorii (děti z 1. a 2. třídy), i pro ty, které ještě neumí číst a psát. Dětem umožňují pustit se máminy sukně a zažít pocit, že patří do kolektivu. Při nejrůznějších hrách si děti hledají první kamarády, vybírají si, s kým je jim dobře. I proto jsou důležitou součástí Mládátek/Zvířátek činnosti zaměřené na začlenění do kolektivu. Děti také prostřednictvím her z nejrůznějších oblastí zjišťují, co je baví - ochutnávají, co jim půjde a v čem by mohly vyniknout. Program dětem dává impulz k prvnímu probuzení - maminka už přestává být středem jejich vesmíru.

Putování se psem se zaměřuje na děti mladšího školního věku (tedy 3.–5. třída). Díky aktivitám mají možnost vnímat velmi silně kamarádství. V tomto věku už se totiž nesblíží se všemi dětmi, ale vybírají si toho, kdo je jim něčím blízký. Program využívá i činnosti zaměřené na fyzickou aktivitu, protože děti v tomto věku velmi rychle naběrou síly do další činnosti. Také podporuje zdravou soutěživost, která je pro tento věk typická. Zábavnou formou si děti dokážou spojit školní poznatky s konkrétní činností, mají možnost si znalosti a dovednosti vyzkoušet v praxi. Vyhledávají a třídí informace, které následně používají v praktickém životě – např. při plánování společné výpravy nebo víkendového pobytu. Děti se prostřednictvím her učí plánovat a organizovat svoje učení – program totiž pomáhá budování pozitivního vztahu dětí k učení. Jsou schopné rozpoznat a pochopit problém, učí se ho samostatně řešit. Děti dokážou samostatně řešit problémy na své úrovni, dospělí jim ale dávají prostor si jednotlivá řešení vyzkoušet a nést odpovědnost za své jednání a konání. Putování se psem dává dětem možnost osahat si různé činnosti. Zapojují se do diskuse a učí se oceňovat úspěchy ostatních. Pomáhat a být tu pro druhého, to je základ kamarádství, který si z programu odnesou. Děti se učí naslouchat druhým, mají ale i prostor k vyjádření vlastních myšlenek a v diskuzích se pokouší obhájit svůj názor. Při plnění úkolů chápou výhody týmové spolupráce, učí se, že v kolektivu jde vše lépe, než když je člověk na úkol sám a nemá se na koho obrátit. Budují si pozitivní představy o sobě samém – při jednotlivých aktivitách postupně zjišťují, co dovedou a jakou roli mají ve skupině. Díky nabízeným výpravám, táborákům nebo třeba stanování objevují doposud nepoznanou romantiku v přírodě, blíže se s ní seznamují. Dozvědí se základní ekologické souvislosti a také důvody, proč by měly i do budoucna přírodu chránit. Program učí děti i pracovním dovednostem, při hrách i plnění úkolů se seznamují s různými materiály a pracovními nástroji. Nabízí možnost vyzkoušet si i takové činnosti, s nimiž se děti už dnes tolik neseťkají. Důležitým faktem je, že učí děti vnímat výsledek práce nejen své, ale i ostatních. Program podporuje touhu uchovávat si vzpomínky třeba v podobě nejrůznějších dětských pokladů. Putování se psem obsahově navazuje na nabídkové soubory Mládátka a Zvířátka. Snaží se tak vytvořit systematické výchovné působení na děti, které se chtějí něco nového naučit, něco nového prožít a navázat nová kamarádství.

Tajemství staré truhly je program určený dětem staršího školního věku, protože hledání dobrodružství a tajemství je pro tuto věkovou kategorii (6.–8. třídu) velmi důležité. Podporuje spolupráci a přijímání rolí v kolektivu, ty jsou totiž v tomto období už poměrně pevně zakotvené. Život v kolektivu umožňuje dítěti si uvědomit, proč si vybral právě tuto partu, co mu nabízí jiného, než spolužáci nebo rodina. Tajemství staré truhly dává prostor pro vyjádření vlastního názoru, což s sebou nese i nutnou zodpovědnost za učiněná rozhodnutí. Zároveň umožňuje prožít si některé „dospělácké“ situace nanečisto a vyzkoušet si různé možnosti jejich řešení. Přestože je program určen dětem pod hranici patnácti let, dává jim možnost si hrát.

Osmá planeta je program pro mladé lidi starší patnácti let, kteří chtějí pokořovat hranice, poznávat své limity, ale i sebe sama. Učí je toleranci a umění přijmout kritiku. Nabízené činnosti teenagerům pomáhají zvládat emoce, které je v tomto období ovládají mnohem víc než dříve. Program dává velký prostor diskuzím o tématech, která jsou jim blízká nebo která je pálí. Mimo jiné také umožňuje realizaci vlastních nápadů, s čímž souvisí i uvědomění si odpovědnosti. Činnosti, které jsou součástí Osmé planety, využívají i fyzické zdatnosti mladých lidí, podporují je v pohybu.

